

Історія

УДК 316.75:94(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17232625>

Трансформація української культурної ідентичності в контексті Революції Гідності

Родінова Наталія Леонідівна,

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри артменеджменту та
інформаційних технологій Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-2259-5573>

Прийнято: 18.09.2025 | Опубліковано: 30.09.2025

Анотація: У сучасних умовах глобалізації та політичних викликів роль культурної ідентичності як чинника збереження національної самобутності й консолідації суспільства набуває особливої значущості. Революція Гідності 2013-2014 років стала переломним моментом в історії України. Вона суттєво вплинула на формування нових цінностей, символів і практик громадянської активності. Аналіз впливу революційних подій на культурну ідентичність дозволяє виявити механізми соціальної трансформації, консолідації нації та формування колективної пам'яті. Метою дослідження є вивчення Революції Гідності як фактора трансформації української культурної ідентичності та визначення її впливу на формування нової ціннісної системи, символів і культурних практик у суспільстві. Для досягнення означеної мети було застосовано комплексний науковий підхід, який поєднує аналіз наукових джерел, історико-культурний метод, контент-аналіз символіки і мистецьких творів, а також структурно-логічний метод для узагальнення даних і

формування цілісного бачення процесів культурної трансформації. Дослідження показало, що Революція Гідності стала каталізатором формування нової ціннісної системи. Вона охоплює ідеї свободи, демократії, гідності та справедливості, закріплює європейський цивілізаційний орієнтир та підвищує значення громадянської відповідальності й активізму. Символічний вимір революції виявився у появі нових національних символів, перетворенні Майдану Незалежності на сакральний та культурний центр, а також у вшануванні Небесної Сотні. Мистецька репрезентація подій через живопис, літературу, музику, кінематограф і медіа сприяла формуванню колективної пам'яті. Це, у свою чергу, дозволило інтегрувати національний наратив у світовий культурний дискурс та підкреслити унікальність української культурної самобутності. Революція Гідності не лише сформувала нову політичну та культурну свідомість українського суспільства, а й заклала підвалини для стійкої трансформації культурної ідентичності. Нові цінності, символи та мистецькі практики забезпечують єдність нації, підтримують моральні орієнтири, стимулюють громадянську активність і відкривають шлях для гармонійного розвитку України у глобальному світі.

Ключові слова: *культурна ідентичність, Революція Гідності, національні символи, колективна пам'ять, культурний феномен, культурні маркери, громадянська активність.*

Transformation of Ukrainian cultural identity in the context of the Revolution of Dignity

Nataliia Rodinova,

Ph.D. in History, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Art Management and Information Technology, National Academy of Culture and Arts Management, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-2259-5573>

Abstract. *In the current conditions of globalization and political challenges, the role of cultural identity as a factor in preserving national identity and consolidating society is growing. The Revolution of Dignity of 2013-2014 became a turning point in the history of Ukraine. It significantly influenced the formation of new values, symbols and practices of civic activism. Analysis of the impact of revolutionary events on cultural identity allows us to identify mechanisms of social transformation, consolidation of the nation and the formation of collective memory. The purpose of the study is to study the Revolution of Dignity as a factor in the transformation of Ukrainian cultural identity and determine its impact on the formation of new values, symbols and cultural practices in society. For this purpose, a comprehensive scientific approach was applied, which includes the analysis of scientific literature, the historical and cultural method, the content analysis of symbols and works of art, as well as the structural and logical method for generalizing data and forming a systemic vision of the processes of cultural transformation. The study revealed that the Revolution of Dignity became a catalyst for a new value system, embracing the ideas of freedom, democracy, dignity and justice. It also demonstrated that the symbolic dimension of the revolution, including the emergence of new national symbols and the transformation of the Maidan space into a sacred center, played a crucial role in consolidating a new collective identity. Furthermore, the artistic representation of events through painting, literature, and media integrated the national narrative into the global cultural discourse, highlighting the uniqueness of Ukrainian cultural identity. New values, symbols and artistic practices ensure the unity of the nation, support moral guidelines, stimulate civic activity and open prospects for the harmonious development of Ukraine in the global world.*

Key words: *cultural identity, Revolution of Dignity, national symbols, collective memory, cultural phenomenon, cultural markers, civic engagement.*

Постановка проблеми. Події Революції Гідності 2013-2014 років стали одним із найбільш значущих переломних моментів новітньої історії України, які не лише визначили політичний та суспільний вектор розвитку держави, а й зумовили глибинні трансформації у сфері національної культурної ідентичності. Складність і багатовимірність цього феномену полягає у тому, що Революція Гідності виступила не лише як протестний рух проти авторитаризму та корупції, але й як каталізатор усвідомлення українцями власних ціннісних орієнтирів, історичної тяглості та культурних кодів, які раніше залишалися фрагментарними чи приглушеними під впливом радянської спадщини та політики культурної асиміляції.

Актуальність дослідження обумовлюється тим, що саме після 2014 року спостерігається якісне оновлення українського культурного простору, яке виявляється у зростанні ролі української мови, символів, традицій, а також у формуванні нових форм культурної саморепрезентації у мистецтві, літературі, кінематографії, мас-медіа та повсякденних практиках. Водночас цей процес супроводжується пошуком балансу між модернізацією та збереженням автентичності, між європейськими цінностями та національною самобутністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження підкреслюють, що культурна ідентичність є динамічною категорією, яка активно формується та переосмислюється під впливом історичних подій, особливо таких масштабних, як революції. В українському контексті Революція Гідності виступила не лише політичним, а й потужним соціокультурним феноменом, що каталізував глибинні зміни у національній ідентичності. Проблематика культурної ідентичності в контексті Революції Гідності отримала значну увагу у сучасних наукових розвідках, проте наявні підходи нерідко зосереджені на окремих її проявах, залишаючи поза увагою цілісне бачення культурної трансформації.

Ю. Руденко розробляючи консолідаційну модель національної ідентичності, показує це поняття трансформується з теоретичної категорії у практичний інструмент об'єднання нації, особливо в умовах модернізації та зовнішніх викликів [1]. Схожі підходи представлено у дослідженні А. Бойко та А. Бойка, які зосереджують увагу на ключових проблемах формування ціннісного фундаменту ідентичності, що дає змогу окреслити ті цінності, що стали ядром нової української ідентичності після Майдану [2].

Не менш значущим є аспект державної політики пам'яті, яка відіграє ключову роль у формуванні колективного наративу. Так, у дослідженні «Державна політика пам'яті в Україні: президентський фактор, історичні виклики та еволюція до 2022 року» Р. Терещенко показує, як держава, зокрема інститут президентства, впливала на формування офіційного бачення історичних подій. Це дослідження окреслює механізми інституціоналізації Революція Гідності в історичній пам'яті та демонструє специфіку взаємодії офіційних наративів з народним осмисленням подій [3].

Окремої уваги заслуговує робота О. Бундак та Л. Понедельник, що розглядають теоретичні та практичні аспекти формування ідентичності [4]. У свою чергу, В. Горбунова аналізує вплив символіки – від візуальних знаків до дизайнерських рішень – на процеси сприйняття та конструювання спільної ідентичності. Це дає підстави зрозуміти, чому графіті, плакати та інші візуальні елементи Майдану стали важливими інструментами суспільної консолідації [5].

Аналіз динаміки перших етапів протестів показав закономірності розвитку соціальної напруги та мобілізації населення. Ю. Багід та ін. [6] з'ясували, що збільшення чисельності учасників і інтенсивності протестних дій відображало глибинні соціальні настрої та готовність до радикальних змін. Це дозволяє розглядати Майдан як комплексну соціальну систему, де культурні й політичні чинники взаємопов'язані.

Після Майдану значущу роль у консолідації українського суспільства та протидії російській культурній експансії виконала культурна політика, що набрала характеру захисного інструменту. Так, Т. Журженко [7] встановила, що обмеження російських культурних продуктів мало не лише безпековий, але й культурний ефект, сприяючи переосмисленню орієнтирів і посиленню національної самоідентифікації. Її висновки свідчать про те, що культура стала вагомим чинником геополітичного спротиву та інструментом консолідації суспільства.

Оцінюючи десятирічний період після Революції Гідності, Й. Крапфл і Е. Кюн фон Бургсдорф [8] дійшли висновку, що події 2013-2014 років заклали фундамент нового політичного та культурного порядку денного. Вони підкреслили, що Майдан визначив стратегічні напрями національного розвитку та остаточно закріпив європейську орієнтацію країни, виступивши каталізатором формування нової колективної ідентичності.

У контексті війни культурна політика набула стратегічного значення. Е. Ольжацка [9] встановила, що російська агресія стимулювала державні та суспільні зусилля у сфері культури, сприяючи захисту інформаційного простору та підтримці національної єдності. Дослідження підкреслює трансформацію культури з периферійної сфери у ключовий елемент національної безпеки.

Особливості формування колективної пам'яті постмайданного періоду висвітлила С. Хосака [10]. Вона показала, що українське суспільство поєднує різні, інколи суперечливі інтерпретації історичного досвіду. Гібридність пам'яті стала характерною рисою сучасної України, де традиційні наративи співіснують із новими, породженими Майданом, відкриваючи простір для подальших досліджень впливу революційних подій на культурну пам'ять і символічні практики.

Музейні та меморіальні практики продемонстрували, як Революція Гідності трансформувала простір культури пам'яті. Г. Куцовська [11] показала, що процес музеєфікації Майдану став не лише засобом збереження артефактів, але й потужним інструментом формування колективної ідентичності. Це підкреслює роль інституцій пам'яті у закріпленні нових цінностей і символів у суспільній свідомості. Таким чином, сучасний науковий дискурс висвітлює широкий спектр аспектів, пов'язаних із культурною ідентичністю після Майдану: від політики пам'яті до культурної безпеки. Проте відсутнє комплексне дослідження, яке б інтегрувало питання цінностей, символів, мовної політики та мистецької репрезентації в єдине аналітичне поле. Саме ця прогалина й визначає актуальність представленої роботи.

Отже, проведений огляд літератури свідчить про значний інтерес науковців до феномену Революції Гідності та її впливу на українську ідентичність. Дослідження охоплюють широкий спектр питань: від теоретичних засад консолідаційної ролі ідентичності та трансформацій цінностей до державної політики пам'яті, мистецької репрезентації та впливу символіки на сприйняття спільної ідентичності. Це підтверджує багатогранність і складність процесу переосмислення національної свідомості. Водночас, незважаючи на різноманітність наукових підходів, сучасний дискурс не пропонує комплексного та системного дослідження, яке б інтегрувало питання змін у ціннісній сфері, еволюції символів, ролі мистецтва та механізмів формування колективної пам'яті в єдине аналітичне поле. Саме цю прогалину покликано заповнити дане дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Наукова проблема полягає у недостатньо комплексному вивченні того, яким чином революційні події стали фактором не лише політичної мобілізації, а й культурної трансформації. Попередні дослідження здебільшого зосереджувалися на політичних, правових та соціально-економічних аспектах

Євромайдану, тоді як культурний вимір часто розглядався фрагментарно. Недостатньо проаналізовано механізми, через які Революція Гідності сприяла зміцненню української ідентичності, формуванню нових наративів колективної пам'яті, а також інтеграції культурних практик у глобальний контекст.

Формулювання мети статті – проаналізувати Революцію Гідності як чинник трансформації української культурної ідентичності та дослідити особливості цього процесу в сучасних умовах. Відповідно до поставленої мети, у статті визначено низку завдань, послідовне вирішення яких дозволить створити цілісну картину процесу трансформації: визначити сутність культурної ідентичності та її роль у суспільному розвитку; проаналізувати трансформацію ціннісної системи, що відбулась внаслідок Революції Гідності; дослідити символічний вимір революції, зокрема появу нових символів та переосмислення традиційних культурних маркерів; узагальнити, як символи, цінності та культурні практики Революції Гідності сприяли формуванню колективної пам'яті та національної єдності.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та реалізації визначених завдань в основу дослідження покладено комплексний підхід, що включає використання наступних методів: історико-культурний для розміщення Революції Гідності у широкий історичний контекст та прослідковування її впливу на еволюцію культурної ідентичності; контент-аналіз для вивчення символів і мистецьких творів, що виникли під час революції; структурно-логічний для узагальнення зібраних даних та формування системного бачення процесів культурної трансформації. Цей підхід дозволив провести якісний емпіричний аналіз проявів культурної ідентичності, дослідивши її крізь призму конкретних символів, мистецьких творів та дискурсів, що формувалися під час та після Революції Гідності.

Виклад основного матеріалу. Культурна ідентичність є складним і багатограним соціокультурним феноменом, який визначає належність індивіда або спільноти до певної системи цінностей, традицій, символів та смислів. Культурна ідентичність формується під впливом історичного досвіду, мови, релігії, мистецьких практик та соціальних комунікацій. Вона відображає специфіку спільного буття певної нації або етнокультурної групи. Культурна ідентичність виступає не лише ознакою належності, а й інструментом самоусвідомлення. Вона дозволяє індивіду інтегруватися в суспільство, а суспільству – забезпечувати власну цілісність [8].

У науковій літературі культурну ідентичність розглядають як динамічний процес, що поєднує традиційні елементи та новітні культурні практики. Вона не є сталою категорією, а трансформується у відповідь на політичні, соціальні та глобалізаційні виклики. Ця динамічність забезпечує збереження національної самобутності та водночас адаптацію до нових реалій.

Для кращого розуміння сутності впливу культурної ідентичності на суспільний розвиток доцільно узагальнити її ключові аспекти у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Роль культурної ідентичності у суспільному розвитку

Аспект	Зміст впливу	Очікувані суспільні результати	Приклади реалізації
Консолідаційний	Об'єднання громадян навколо спільних цінностей і традицій	Зростання суспільної єдності, посилення внутрішньої стабільності	Вшанування Небесної Сотні; створення меморіалів і музею Революції Гідності
Соціально-солідарний	Формування почуття взаємної підтримки та	Зміцнення соціальної згуртованості,	Волонтерський рух після Майдану та з

	колективної відповідальності	розвиток громадянського суспільства	початку війни у 2014 році
Політико- легітимаційний	Підтримка довіри між владою і суспільством на основі спільних символів та ідей	Легітимація політичних інститутів, підвищення ефективності управління	Використання державної мови, символіки та гасел у політичних комунікаціях; Закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [12]
Модернізаційний	Вплив на стратегії суспільних реформ через поєднання традицій та інновацій	Забезпечення гармонійних трансформацій, стійкість до кризових явищ	Розвиток сучасного українського мистецтва у поєднанні з національними мотивами; культурні ініціативи «Мистецький арсенал»
Інтеграційний	Можливість відкритої взаємодії з іншими культурами без втрати автентичності	Успішна інтеграція в міжнародний простір, збереження національної самобутності	Євробачення 2017 і 2022 років (символічна культурна репрезентація України), переклади української літератури іноземними мовами

Джерело: власна розробка автора

У сучасних умовах глобалізації значення культурної ідентичності зростає. Вона виступає захисним механізмом проти культурної уніфікації та інструментом збереження національної унікальності. Культурна позиція, усвідомлена й самостійна, сприяє міжкультурному діалогу та дозволяє нації вести рівноправну комунікацію з іншими культурами. Таким чином, культурна ідентичність забезпечує не лише збереження історичної пам'яті, а й розвиток креативного потенціалу суспільства, що підвищує його стійкість у кризові періоди та відкриває перспективи для гармонійного розвитку у глобальному світі [10].

Революція Гідності запустила переосмислення цінностей і закріпила нові смисли у публічному просторі. Насамперед це проявилось у формуванні нової ціннісної системи. Домінування ідей свободи, демократії, гідності та справедливості стало базовим результатом революційного досвіду. Свобода почала розумітися як здатність громадян діяти суб'єктно у публічній сфері. Демократія набула значення щоденної участі та контролю, а не лише електоральної процедури. Гідність утвердилася як моральний імператив взаємної поваги та недоторканності прав людини. Справедливість стала мірилом легітимності рішень і політик.

Ці цінності сформували спільний етичний код, який відкинув патерналістські та авторитарні практики. Наголос було зміщено з лояльності до влади на лояльність до норм і принципів. У результаті цінності набули статусу колективного орієнтира та критерію публічної відповідальності. Європейський вибір закріпився як цивілізаційний орієнтир, сумісний із названим ціннісним ядром. Йдеться не лише про зовнішньополітичний курс, а про прийняття нормативних стандартів прав людини, верховенства права та плюралізму. Європейські смисли стали ресурсом культурної модернізації та символічної інтеграції. Вони проявилися у практиках публічної комунікації, освітніх підходах і культурному виробництві. Поширення отримали дискурси

відповідальності, прозорості та підзвітності. Європейський орієнтир надав наративу розвитку чітку цільову рамку та легітимував реформаторські очікування суспільства. Він водночас дозволив зберегти автентичність через діалог традиції й інновації [13].

Одним із ключових аспектів цього процесу стала поява нових національних символів. Український прапор і державна символіка набули під час протестів нового змісту, перетворившись на знаки єдності та супротиву. Поряд із ними особливого значення набули традиційні культурні маркери – народні пісні, фольклорні мотиви, вишиваний одяг, які стали елементами актуалізованої національної ідентичності. Водночас у середовищі протестувальників виникли нові гасла та музичні твори, що відображали революційний настрій і транслиували його широкій аудиторії. Ці символи виконували комунікативну функцію, дозволяючи окреслити межі «свого» простору, підкреслити єдність учасників руху та передати основні ідеї Революції Гідності [14].

Особливе значення має трансформація простору Майдану, який із географічної локації перетворився на культурний та сакральний символ спротиву. Він став простором творення нових соціальних практик, мистецьких акцій, форм комунікації та взаємодопомоги. Майдан набув ознак символічного центру, що уособлював боротьбу за свободу, солідарність і національне відродження. Його простір закріпився у суспільній пам'яті як місце, де відбувалося народження нової політичної та культурної якості українського народу. Така трансформація свідчить про формування в Україні нових сакральних місць пам'яті, які визначають національний ідентифікаційний горизонт.

Надзвичайно вагомим елементом символічного виміру стало вшанування Небесної Сотні. Її образ перетворився на новий наратив колективної пам'яті, що поєднав ідеї жертвності, героїзму та моральної

стійкості. Постать Небесної Сотні стала уособленням ціни свободи та гідності, а її пам'ять – моральним дороговказом для суспільства. Меморіалізація полеглих знайшла відображення у численних пам'ятниках, художніх творах, піснях, візуальних образах, що закріпили їх у культурному просторі як символ неперервної боротьби за незалежність та право на гідне життя. Цей наратив відіграє визначальну роль у формуванні сучасної української ідентичності, адже він поєднує індивідуальну скорботу з колективною гордістю та відповідальністю (табл. 2).

Таблиця 2

Культурна ідентичність та ціннісні трансформації в Україні
після Революції Гідності

Аспект	Зміст трансформації	Очікувані суспільні результати
Ціннісна система	Домінування ідей свободи, демократії, гідності та справедливості; переосмислення лояльності від влади до норм і принципів	Формування етичного коду суспільства; зростання ролі публічної відповідальності
Європейський орієнтир	Закріплення європейських цінностей як цивілізаційного вибору; інтеграція принципів верховенства права, прав людини, плюралізму	Легітимація реформ; культурна модернізація; інтеграція в європейський простір
Громадянська відповідальність та активізм	Волонтерство, самоорганізація, горизонтальні мережі, громадський контроль	Зміцнення громадянського суспільства; зменшення дистанції між громадянами та державою
Символічний вимір	Поява нових національних символів (прапор, гасла, мистецькі твори); актуалізація традиційних маркерів (вишиванка, пісня)	Консолідація суспільства; закріплення ідей свободи та єдності у культурному коді

Джерело: власна розробка автора

Після 2013-2014 років спостерігається значне зростання художніх, літературних, музичних та кінематографічних творів, що відображають революційний досвід, його цінності та символіку [15].

Аналіз мистецької репрезентації Революції Гідності показав, що мистецтво слугувало не просто хронікою подій, а й потужним інструментом емоційного залучення та формування емпатії. Воно дозволило тисячам людей, які не були безпосередніми учасниками подій, співпереживати та ідентифікувати себе із цінностями, за які виступив Майдан. Яскравим прикладом стала композиція «Пливе кача», яка з козацької балади перетворилася на трагічний символ жалоби за Героями Небесної Сотні. Вона набула нового, сакрального змісту, ставши частиною колективної пам'яті українців, що об'єднала їх у спільному горі. Подібним чином, графіті та вуличне мистецтво трансформували міський простір Майдану, перетворюючи його на «музей пам'яті» просто неба.

Мистецтво також стало інструментом історичної освіти для молодого покоління, яке не пам'ятає події Майдану. Через документальні фільми, літературні твори та музику молодь може не лише дізнатися про Революцію, а й зрозуміти її цінності та значення, що сприяє збереженню й передачі пам'яті.

Отже, ці твори виконують функцію не лише художньої репрезентації, а й соціальної пам'яті, формуючи нові культурні наративи та допомагаючи громадянам усвідомити власну роль у суспільних процесах (табл. 3).

Таблиця 3

Мистецька репрезентація подій Революції Гідності

Аспект	Форми репрезентації	Приклади	Значення для культурної ідентичності
Художні, літературні, музичні та	Живопис, графіка, поезія, проза, пісні, музичні композиції,	Книга «Майдан. Хроніки революції» (Лесь Белей), фільм	Фіксація революційного досвіду; формування наративів

кінематографічні твори	ігрові та документальні фільми	«Зима у вогні» (2015), пісні «Пливачка» та «Героям слава» у нових аранжуваннях, серія графіті на Майдані	героїзму, свободи та гідності; поширення цінностей Майдану у суспільстві
Документалістика та медіамистецтво	Фотопроекти, інтерактивні виставки, відеоархіви, цифрові платформи	Фотовиставка «Майдан: очима очевидців», онлайн-архів «Євромайдан SOS», VR-проект «Майдан 360»	Збереження пам'яті; організація публічного обговорення; формування історичного та морального дискурсу; забезпечення доступності інформації для громадян і міжнародної спільноти
Культурна інтерпретація подій	Мистецькі проекти, публічні інтервенції, науково-популярні видання	Перформанс «Вогняні картини Майдану» у Києві, документальні серії «Революція Гідності: свідчення очевидців», музейні експозиції у Національному музеї історії України	Інтеграція подій у національний і глобальний дискурс; закріплення символів і цінностей у колективній пам'яті; стимулювання громадянської активності та культурної самосвідомості

Джерело: власна розробка автора

Символи, цінності та мистецькі практики Майдану не залишилися абстрактними знаками, а інтегрувалися у соціальну свідомість, створюючи спільний культурний наратив. Саме через колективну пам'ять утверджуються нові моральні орієнтири, а суспільство отримує засоби для консолідації у складні періоди [16].

Колективна пам'ять після Революції Гідності включає не лише фіксацію подій, але й моральну інтерпретацію героїзму, жертвності та прагнення до свободи. Вшанування Небесної Сотні, меморіальні заходи, пам'ятники та

художні інсталяції стали інструментами створення спільного досвіду, який об'єднує громадян навколо спільних цінностей. Ця пам'ять формує уявлення про власну історичну роль, забезпечує ідентифікацію з нацією та підсилює відчуття відповідальності за її майбутнє.

Національна єдність у постмайданний період проявляється через усвідомлення спільної долі та взаємної відповідальності. Соціальні практики солідарності, громадські ініціативи, волонтерський рух і активне громадянське життя демонструють, що цінності Майдану стали не лише символічними, а й практично реалізованими у повсякденному житті. Формування національної єдності базується на інтеграції цінностей свободи, гідності та справедливості у соціальні інститути, освіту, медіа та культурні практики.

Таким чином, колективна пам'ять і національна єдність виступають підґрунтям для тривалої культурної трансформації. Вони закріплюють зміни у ціннісній системі, підтримують символічні та мистецькі наративи, створюють міцний фундамент для подальшого розвитку української культурної ідентичності у постмайданний та глобальний період.

Висновки. Проведений аналіз показав, що Революція Гідності стала визначальним чинником трансформації української культурної ідентичності, вплинувши на формування нових цінностей, символів та культурних практик. Досліджено сутність культурної ідентичності та її роль у суспільному розвитку. Було встановлено, що культурна ідентичність є динамічною категорією, яка поєднує традиційні елементи та новітні культурні практики, сприяє консолідації громадян, зміцненню соціальної солідарності, легітимації політичних інститутів і забезпечує адаптацію нації до глобальних викликів.

Обґрунтовано, що Революція Гідності утвердила домінування ідей свободи, демократії, гідності та справедливості, закріпила європейський цивілізаційний орієнтир та сприяла зростанню значення громадянської відповідальності та активізму. Це сформувало нові моральні й соціальні

орієнтири, які визначають поведінкові моделі українського суспільства. Аналіз символічного виміру Революції Гідності виявив, що поява нових національних символів, трансформація простору Майдану та вшанування Небесної Сотні створили потужні маркери колективної пам'яті та ідентичності. Мистецька репрезентація подій – через живопис, літературу, музику, кінематограф та медіа – забезпечила фіксацію революційного досвіду, поширення цінностей Майдану і інтеграцію національного наративу у глобальний культурний дискурс.

Розгляд процесу формування колективної пам'яті і національної єдності показав, що символи, цінності та мистецькі практики Майдану інтегрувалися у соціальну свідомість, створюючи спільний культурний наратив, який зміцнює моральні орієнтири, консолідує суспільство та сприяє активній участі громадян у державотворчих процесах. Узагальнюючи, Революція Гідності не лише сформувала нову політичну і культурну свідомість, а й заклала підвалини для стійкої трансформації української культурної ідентичності, що поєднує історичну спадщину з новітніми цінностями, забезпечує єдність нації та відкриває перспективи для гармонійного розвитку у глобальному світі.

Отже, результати дослідження мають не лише теоретичне, а й практичне значення. вони можуть бути використані для розробки ефективної державної культурної політики, спрямованої на зміцнення національної єдності, протидію інформаційним загрозам та формуванню стійкої національної ідентичності в умовах гібридної війни. Зокрема, виявлені механізми трансформації ціннісної системи та роль мистецької репрезентації, підтверджені аналізом конкретних прикладів (дані табл. 3), можуть бути інтегровані в освітні програми, навчальні курси з історії України, культурології і соціології, сприяючи глибшому розумінню подій Революції Гідності та їхнього впливу на сучасне українське суспільство.

Для подальших досліджень перспективними напрямками вбачаємо вивчення довгострокових наслідків трансформації культурної ідентичності в контексті подальших євроінтеграційних процесів України, а також аналіз впливу цифрових технологій та соціальних медіа на процеси формування колективної пам'яті після Революції Гідності та повномасштабного вторгнення.

Список використаних джерел

1. Руденко Ю. Консолідаційна модель ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації. Дис. канд. політ. наук. Львів, 2021. 35 с. URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/avtoref/D_26.053.12/Rydenko1204.pdf (дата звернення: 27.06.2025).
2. Бойко А., Бойко А. Система цінностей як фундамент культурної ідентичності в сучасному суспільстві: огляд основних проблем. *Культурологічний альманах*. 2024. Вип. 4(12). С. 166-177. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/487> (дата звернення: 27.06.2025).
3. Терещенко Р. Державна політика пам'яті в Україні: президентський фактор, історичні виклики та еволюція до 2022 року. *Вісь Європи*. 2025. Вип. 7. С. 180-194. URL: <https://salo.li/CAE3Ef9> (дата звернення: 27.06.2025).
4. Бундак О., Понедельник Л. Формування української ідентичності: теорія і практика сучасності. *Вісник Черкаського університету*. Серія історична. 2024. № 2. С. 51-59. URL: <https://history-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/5254>
5. Горбуноква В. Сприйняття символіки та формування спільної ідентичності серед різних груп населення: розвиток нових концептів в дизайні.

Мистецтвознавство. 2023. Вип. 68, т. 1. С. 57-62. URL: https://www.apfn-journal.in.ua/archive/68_2023/part_1/10.pdf (дата звернення: 27.06.2025).

6. Bahid Y., Kutsenko O., Rodríguez N., White D. The statistical and dynamic modeling of the first part of the 2013-2014 Euromaidan protests in Ukraine: The Revolution of Dignity and preceding times. *PLOS ONE*. 2024. Vol. 19(5). DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0301639>

7. Zhurzhenko T. Fighting Empire, Weaponising Culture: The conflict with Russia and the restrictions on Russian mass culture in post-Maidan Ukraine. 2021. *Europe-Asia Studies*. Vol. 73(8). P. 1441-1466. DOI: <https://doi.org/10.1080/09668136.2021.1944990>

8. Krapfl J., Kühn von Burgsdorff E. Ukraine's Euromaidan and Revolution of Dignity, ten years later. Canadian Slavonic Papers. *Revue canadienne des slavistes*. 2023. Vol. 65(3-4). P. 325-334. DOI: <https://doi.org/10.1080/00085006.2023.2293420>

9. Olzacka E. The development of Ukrainian cultural policy in the context of Russian aggression. *International Journal of Cultural Policy*. 2024. Vol. 30(2). P. 141-157. DOI: <https://doi.org/10.1080/10286632.2023.2187053>

10. Hosaka S. Hybrid historical memories in post-Euromaidan Ukraine. *Europe-Asia Studies*. 2019. Vol. 71(4). P. 551-578. DOI: <https://doi.org/10.1080/09668136.2019.1578863>

11. Kutsovska G. Maidan, memory, and museum. *Baltic Worlds / DiVA*. 2024. P. 75-94. URL: <https://uu.diva-portal.org/> (дата звернення: 27.06.2025).

12. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 11.04.2024 № 3633-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3633-20#Text> (дата звернення: 27.06.2025).

13. Jonsson S., Kutsovska G. Relations between aesthetics and revolution, 2014-2021 *Baltic Worlds*. 2024. URL: <https://balticworlds.com/wp->

content/uploads/2024/04/BW-2024.1%E2%80%93_Maidan_Theme.pdf (дата звернення: 27.06.2025).

14. Mejova Y., Capozzi A., Monti C., De Francisci Morales G. Narratives of War: Ukrainian memetic warfare on Twitter. *arXiv*. 2023. 2309.08363. URL: <https://arxiv.org/abs/2309.08363> 15. Andrea C., Sergiu C. Language Policies and Insecurities in Ukraine. (аналіз мовної політики; Cambridge Core). *Nationalities Papers*. 2025. 1-19. URL: https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/E3A7D6F0E9BA2ACA4F4E62B05CBEC75F/S0090599225100718a.pdf/language_policies_and_insecurities_in_ukraine.pdf (дата звернення: 27.06.2025).

16. Törnquist-Plewa B., Yurchuk Y. Memory politics in contemporary Ukraine. *Memory Studies*. 2019. Vol. 12(6). P. 699-720. URL: <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1253038&utm> (дата звернення: 27.06.2025).